

KVINDERNES

UDGIVET AF
ARBEJDERKVINDERS
OPLYSNINGS-
FORENING

NR. 2
OKTOBER 1925
1. AARG.

OPLYSNINGSBLAD

Lige Løn!

Paa Millioner af Arbejdsplads Verden over, deltager Kvinderne i det haarde produktive Arbejde.

Vi staar der og fylder vor Plads saa godt som Mændene; i vor maskinelle Tidsalder findes ingen Omraader, hvor Kvinder ikke kan gøre Fyldest lige saa godt som Mænd; men vor Lød er saa meget skrakkeligere og tungere end den mandlige Arbejders, selv om hans kan være træls nok.

Paa vort Arbejde sætter man et Mindreværdstempel: »Kvindearbejde» og betaler det med under $\frac{2}{3}$ af den Pris, som den daarligst lønnede mandlige Arbejder faar for sit Arbejde. Vi tvinges til, naar vi kommer trætte hjem at tage Husmoderens Arbejde op, skrubbe, skure, lave Mad, stoppe og lappe, indtil vi dødtætte sover ind under Frygt for ikke at vaagne tidligt nok næste Morgen til fornyet Slid.

Var vi endda befriet for de nagende økonomiske Bekymringer, der gør Kinden bleg og Øjet mat længe for Tiden, men vor usle Løn strækker saa knapt til, at vort Liv aldrig er friet for Næringsørg og Bekymring.

Og vi er dog frie arbejdende Kvinder, der 8 Timer eller mere om Dagen staar paa vor Arbejdsplads og skaber Samfundet Rigdom.

Hvad er nu Aarsagen til vor Elendighed?

Der findes tre: Kapitalisternes Profitbegær, der søger den billigst mulige Arbejdskraft, Mændenes

denes kortsynede Dvaskhed, der forbad dem at tage en alvorlig Kamp mod Kvindernes Indtrængen paa Arbejdsmarkedet som billig Arbejdskraft, og endelig Kvindernes egen Ukendskab med hele Produktionssystemet og med den store Fare for Kvinder saavel som for Mænd, der laa i, at Kvinder solgte deres Arbejdskraft billigere end Mænd.

Nu ser vi Resultatet: I den bedste Arbejdstid, Sommeren 1925, gik her i Danmark ca. 22.000 voksne mandlige Arbejdere med ledige Hænder og forkommer, medens Titusinder af Kvinder aftraktede sig i Fabrikkerne for en Løn, der dog ikke kan holde Familien fra at ligge Hjelpekasserne til Byrde.

Nu ser vi det klart! Kampens Fane maa rejses for lige økonomiske Rettigheder for Mand og Kvinde, og vi, de arbejdende Kvinder, skal organisere og føre denne Kamp til Sejr.

Ingen Kvinde maa tvivle om, at Kvinderne vil være i Stand til at naa dette Maal. Selv om Mændene ikke vilde støtte i denne Kamp, hvad de vil, det er nemlig ogsaa deres Velfærd, det gælder, saa vilde Kvinderne være stærke og kampmodige nok til selv at gennemføre Sagen. Det gælder kun om at kalde Viljen til Sejren frem. Med Titusinder af Viljer om vor fælles Sag — og Vejen bliver ikke lang!

Vi har rejst vor Fane med Kravet: »Lige Løn for Mands- og Kvindearbejde. Lad os holde den væjende til Maalet er naaet, og Arbejdets Kvinder har erobret sig en Plads i Dagens Lys og Glæde.

X.

Til Forhandling med Direktørerne.

Vi har anmodet Formanden for »Arbejderkvinders Oplysningsforening» Fru Inger Gamburg, der som Repræsentant for Hjemmearbejderne ved Hellestens Enke og Ludvigssens Elementfabrik for første Gang deltog i Forhandlinger med Arbejdskøberne, om at meddele lidt af sine Indtryk under disse Forhandlinger. Vi giver Fru Gamburg Ordet:

Jeg skal ikke nægte, at Hjertet bankede mig helt oppe i Halsen, da jeg gik til det første Forhandlingsmøde. Jeg havde anmodet de to Formænd, Oda Bauerfeldt og Alvida Andersen om at faa et Møde før vi gik til Forhandling, men det mente de to ikke var nødvendigt, og jeg var derfor paa noget usikker Grund, da jeg ikke havde Anelse om, hvilken Plan de to Formænd havde, men jeg havde da bestemt mig til at kæmpe saa godt som muligt for de Fordringer, som Kammeraterne havde vedtaget paa Mødet.

De 2 første Møder holdtes mellem Repræsentanter for Jernindustriens Sammenslutning og os tre Forhandlere, det tredje Møde mellem Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen og Jernindustrien, os tre og saa en Repræsentant for De samvirkende Fagforbund.

Den første Anke, der mødte os, var den, hvorfor vi havde arbejdet et helt Aar uden Overenskomst og nu pludselig forlangte den.

Denne Anke, som vi forresten mødte Gang paa Gang under alle Forhandlinger, overlod jeg til de

Kvindernes Oplysningsblad

Redaktør:

MARIE NIELSEN, Ndr. Faanvej 35, F. Træffes
Hverdag 6-7 Aften, undtagen Fredag. Telefon:
Godth. 1322 y.

Expeditør:

VIKTORIA OLSEN, Svæstegade 78, K. Træffes
Torsdag og Lørdag Kl. 6-7.

»Kvindernes Oplysningsblad« med ved Forhandlingerne.

Da vi samledes til Møde længe vi Mærke til, at alle Arbejdsgiverforeningens Folk havde et Eksemplar af »Kvindernes Oplysningsblad« liggende foran sig, dette tog jeg som et Tegn paa, at vort Arbejde i Foreningen bliver fulgt med Opmærksomhed, selv paa høje Steder.

Et andet Resultat af Bladets Virksomhed tror jeg at kunne notere i den Kendsgerning, at Alvida Andersen i dette Møde opgav sin passive Holdning og tog stærkt Del i Forhandlingerne.

Der kan man se, det er godt, at vi har faaet et Blad, er det end alt for lille.

De forhandlende Direktører gjorde et meget høfligt og danst Indtryk, kun én af dem, Valdemar Jensen, repræsenterede aabenlyst den brutale Arbejdskøbermoral. Brosigt og overlegent erklærede han: Hvor kommer al denne Utilfredshed fra? Der har sku ingen Utilfredshed været, før De har skraaet op om den. Det er Dem, der med Deres store Ord, skaber Utilfredshed.

Forhandlingernes Resultat.

Ved det tredje Mødes Afslutning forelaa der fra Arbejdskøberne følgende Tilbud:

Saa snart Forholdene tillader det, vil Fabrikken i saa vid Udstrækning som muligt gaa over til at lade Binding af Electroder foregaa paa Værksted, og vil der saavidt muligt opføre ogsaa de til Hjemmearbejde nyantagne Kvinder.

For den Del af Arbejdet, der fremdeles udføres som Hjemmearbejde, fastsættes følgende Vilkaar:

§ 1.

Materialerne og det færdige Arbejde bringes og hentes ved Fabrikens Foranstaltning, mod at Arbejderne derfor godtgør Fabrikken 2 Kr. 65 Øre pr. Uge. Til Dækning heraf betaler Fabrikken 5 Øre pr. 100 Stk. udover den paa Fabrikken gældende Akkordpris.

§ 2.

Den fortjente Løn tilstilles som hidtil Arbejderne i deres Hjem sammen med Arbejdet.

§ 3.

Med Hensyn til Sommerferie gælder samme Bestemmelse for Hjemme-

arbejdere som for de paa Fabrikken beskæftigede Arbejdere.

§ 4.

1 Smudstillæg betales 5 Øre pr. 100 Electroder.

§ 5.

Fabrikken indfører et Kvitteringssystem, saa Hjemmearbejderne modtager Kvittering ved Aflevering af Arbejdet.

§ 6.

Der ydes alle Hjemmearbejdere en Værkstedsgodtgørelse af 5 Øre pr. 100 Electroder.

Denne Overenskomst træder i Kraft fra næste Lønningssag og er gældende, indtil den opsiges efter samme Regler, som i Overenskomsten mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Kvindeligt Arbejderforbund er fastsat for Værkstedsprislister.

Vi var enige om, at Tilbudet var ganske godt med Hensyn til de økonomiske Fordele, det bød, (for den dygtige, stadige Arbejder kan det blive ca. 7 Kr.s Tillæg til den nuværende Uge løn eller maaske lidt mere), men Overenskomsten strandede paa den sidste Pasma, som vi af principielle Grunde (vi vilde ikke godkende Hjemmearbejdet som en fast Institution ved Fabrikken) ikke kunde gaa ind paa.

Dette Spørgsmaal henvistes saa til Afgørelse ved den faste Voldgiftsret. Først naar dette Spørgsmaal er afgjort, kan Overenskomsten afsluttes.

Jeg har, slutter Fru Gamborg, igennem disse Forhandlinger lært, at de saakaldte store Organisationsspørgsmaal, som man gerne har villet ndmale saa svære, at almindelige Mennesker slet ikke kunde magte dem, dog ikke er værre, end at man kan gaa til dem med en almindelig Arbejders Forstand og Indsigt, og at den Arbejder, der selv staar midt i Arbejdet, har de bedste Argumenter paa Haanden over for Arbejdskøberen.

Dansk Arbejde.

Arbejdskøberne meddeler, at Kvindeligt Arbejderforbund har indmeldt sig i deres Forening — „Dansk Arbejde“. — Gud ved — om Alvida Andersen skulde have glemt at spørge Medlemmerne til Raad, i denne Sag?

to Formænd at svare paa, idet denne Forsømmelse maa falde paa dem, der staar som Ledere af Organisationen.

Saa kom Spørgsmaalene: Hvad den Fordring og den Fordring skulde betyde, og hvorledes vi kunde mene, at vi kunde stille og gennemføre langt større Fordringer end andre Arbejdere, og da de to Formænd ikke syntes at ville tage Tønnen, men Alvida Andersen endog erklærede: Ja det vil Repræsentanten formodentlig forklare (et Svar, der ikke var altfor flatterende for en Forbundsformand), saa tog jeg Bladet fra Munden og forklarede de ærede Direktører og Arbejdskøberrepræsentanter hvilke Motiver, der laa bag vore Fordringer, og at den rige Fabrik ikke kunde forlange, at vi skulde lægge Værkstedslokaler med Lys og Varme etc. til for at faa Fabrikken Arbejde udført uden at faa Godtgørelse herfor.

Der blev naturligvis ført baade Kronestigning, Valutaproblem og andre vanskelige Problemer i Marken, men jeg blev bare ved mit, at vi maatte kræve vore Fordringer gennemførte. Vi kunde ikke paa vore egentlige Udgifter mærke, at Kronen var steget.

Første Møde sluttede uden egentligt Resultat, men vi havde dog Følelsen af, at Fabrikken vilde gøre Indrømmelser.

Det næste Møde holdtes i Arbejdsgiverforeningen, Vestervold. Ved Mødet her kaldtes Alvida Andersen gentagne Gange ind til Separatforhandlinger med Direktørerne, hvad jeg ikke syntes om, da man jo ikke kan være medansvarlig for Forhandlinger, som man ikke kender, jeg protesterede, men Oda Bauerfeldt svarede: Ja saadan plejer vi van. — En daarlig Vane!

„Frivilligt Moderskab“

I.

Det er en Misforstaaelse at tro, at det Røre, der i de sidste Paa Aar har været herjemme og under Thit Jensens Førerskab har faaet ovenstaaende Betegnelse, er noget nyt. Tværtimod, selve Tanken — den nemlig, at naar Kvinden skulde være Moder, skulde det være frivilligt, d. v. s. med hendes Vilje og Ønske — denne Tanke er saa gammel som selve Menneskeheden.

Men den har nærmest levet i Underbevidstheden, har ubevidst været til Stede, men ikke haft Mod til at træde aabent frem og gøre sig bevidst gældende. Dens første offentlige Fremstilling kan formodentlig dateres til 1798, men det var en Mand og ikke en Kvinde, der fremsatte den, og det var i en Form og med en Motivering, der intet har at skaffe med de humane Motiver, der nu anlægges, og kun lidt med de sociale.

Manden var den engelske Socialøkonom*) Thomas Malthus, som ud fra sine Studier var kommet til det Resultat, at der var for mange Mennesker og for faa Levnedsmidler i Verden, et Forhold, som blev værre og værre, fordi Menneskene formerede sig i et Forhold som 2—4—8—16 osv. medens Næringsmidlerne kun tiltager efter et Forhold som 1—2—3—4—5 osv. Han mente det derfor nødvendigt, at Folk ved at undlade at gifte sig forhindrede den stærke Formerelse, og ansaa iøvrigt Sygdomme, Epidemier, Pest, Krig og Hungersnød som naturlige Regulatorer og Forhindring for en for stærk Befolkningstilvækst. Han opfattede altsaa disse Ting som et Led i sin samfundsøkonomiske Teori, og var følgende ogsaa en Modstander af, at man ved offentlige Foranstaltninger (Fattighjælp og lign.) holdt Liv i den Del af Befolkningen, der efter hans Teori var overflødig.

Vi finder altsaa, at Malthus fremsatte en Opfordring til en

bevidst Indskrænkning af Børnefødslerne, hvilket har bevirket, at de Bevægelser i samme Retning, der senere er opstaaet rundt om i Landene, har faaet (eller taget) Navn efter ham, skønt de ikke anerkender hans Motiver og Teorier (som forøvrigt næppe heller nu har mange Tilhængere blandt Socialøkonome).

Propagandaen for Børnefødslernes Indskrænkning er derfor blevet kaldt Ny Malthusianismen og dens Tilhængere for Ny-Malthusianere (da de er enige med Malthus ang. Formaalen, men ikke ang. Midler).

Danmark har, fraregnet de sidste Paa Aar, ikke mærket meget til denne Bevægelse, men i en Række andre Lande er den gammelkendt og stærkt udbredt. »Tobornssystemet« i Frankrig har jo været praktiseret i en lang Aarrække, og i vore Nabolande Norge og Sverrig har »ny-malthusianske« Litteratur været almindelig i adskillige Aar, ja i Sverrig eksisterer endog en Forening, hvis Formaalen det er at sprede saadan Litteratur.

Det er altsaa ikke noget nyt eller »sensationelt«, der er kommet til Danmark, hvad man skulde tro efter den Opsigt, det har vakt. Derimod er det sikkert højst paakrævet og velmotiveret, hvilket vi skal se nærmere paa i næste Numer.

Eva.

Vort Blad.

Vi maa bringe en Tak til alle de Medlemmer, der hjalp med Salget af første Numer. Enkelte Medlemmer præsterede det Kunstsykke at sælge 200 Blade paa en enkelt Arbejdsplads. Det var godt gjort. Vitakker og beder vore andre Medlemmer følge det gode Eksempel. Og det kan nok lade sig gøre. Det fortæller, at arbejdende Kvinder, gerne giver de 5 Øre for at faa et Blad, der taler om deres egne Interesser og Forhold.

Husk at Bladets Ekspeditor, Fru Viktoria Olsen, Sværtgæde 7, 3, kan træffes Torsdag, Fredag og Lørdag rfa 6—7.

Blade udleveres og Regnskab aflægges.

Fra Arbejdspladserne.

Hvorledes Arbejdskøbere reducerer Arbejdsen midt i Overenskomstperioden.

Det var før Lockouten. Paa en Fabrik i Jernindustrien stod en kvindelig Arbejder i Natarbejde ved Stykarbejde.

Hun passede 2 kombinerede Maskiner, hvoraf den ene producerede dobbelt saa meget som den anden.

Ved ihærdigt Slid havde hun en Uge, der blev lidt højere end almindeligt.

Det faldt Arbejdskøberen for Brystet, og han skilte Maskinerne ad og nedsatte Akkorden paa den hurtige.

Den kvindelige Arbejder indklagede Sagen for sin Fagforening, men fik kun ringe Trøst, idet Ledelsen mente: „Det kunde man vist ikke forbyde ham (Fabrikanten)!“

Den kvindelige Arbejder, der havde Ben i Næsen, vilde imidlertid ikke lade sig reducere midt i en Overenskomstperiode og nægtede at tage Arbejde til den Pris, der nu blev budt.

Fabrikanten fyrede hende. Og Organisationen tog sig ikke af Sagen, endskønt den ellers i dette Tilfælde kunde have støttet sig til det berygtede Septemberforlig.

Naar Overenskomsten af Fagforeningsledelsen anvendes som — Bremseklods.

Paa en Arbejdsplads i Jernindustrien blev to kvindelige Arbejdere overført til Arbejde, der tidligere var udført af Mænd.

De forespurgt de mandlige Kolleger, om de kunde tage Arbejdet, og disse svarede korrekt: Ja, naar I forlanger samme Løn, som vi faar for det.

De kvindelige Arbejdere henvendte sig nu i Organisationen og spurgte, om de maatte stille disse Lonkrav.

Organisationen svarede: Nej, det kan I ikke forlange efter vor Overenskomst. I maa tage Arbejdet for Kvindeløsen.

De to Kvinder vilde imidlertid ikke arbejde paa disse Vilkaar og lod sig fyre.

De to menige Medlemmer saa her mere klart end Organisationsledelsen.

Det Arbejde, der i Gaar har været lønnet med Mandsløn, kan ikke i Dag nedsættes med $\frac{1}{2}$, fordi Kvinder skal udføre det, og Overenskomsten kan ikke gælde for Arbejde, der ikke tidligere har hørt under den. Kvind-

*) Socialøkonomi = Samfundsøkonomi, en Videnskab, der søger at finde og forklare Aarsagerne til de økonomiske Tilstande og Bevægelser i Samfundet.

derne maa have R t til indenfor en Overenskomstperiode at forlange lige L n med Mænd, naar de overføres til deres Arbejde; og Organisationsledelsen, som her optræder som Bremsekloks, har handlet stik imod Fagorganisationsens Bestemmelse og Mening.

Arbejdet adler!

Dette er en Sandhed med Modifikation.

Ordsproget burde l de: Et godt betalt Arbejde adler.

Arbejderne i vore Dage faar imidlertid endnu deres Arbejde saa daarligt betalt, at de umuligt kan blive adlede derved.

Dansk Arbejdsmandsforbunds Kongres.

Angaaende Ber tning fra denne Kongres maa Kvinderne l se i „Soc. Dem.“ eller „Arbejder-Bladet“; vort Blad er for lille til selv en sammentrængt Ber tning. Men da dette Forbund er saa n r beslægtet med Kv. Arbejderforb., og mange af de Opgaver, som vi skal l se, maa l ses i Forbindelse med D. A. F., saa vil vi gøre nogle faa Bemærkninger til Kongressens Resultat.

Kongressens vigtigste Beslutning var Beslutningen om Udmeldelse af „De samvirkende Fagforbund“. Det kan umuligt nægtes, at dette ikke betyder en Svækkelse af den samlede danske Arbejderklasse, og det kan lære til, at Resten af D. s. F., de fag-

lærte Arbejdere, bliver endnu mere konservative, end de var i Forvejen, hvis de menige Medlemmer ikke er stærkt paa Post.

D. A. F. havde Grund til Utilfredshed med „De Samvirkende“, Arbejdsmændenes Interesser har ikke været godt nok varetaget indenfor Sammenslutningen, og „De Samvirkende“ var under den sidste Lockoutsituation under al for stærk politisk P avirkning fra Regeringspartiets og Regeringens Side. Lyngs  havde Ret, naar han erklærede, at de lock-outede Arbejdsmænd maatte kæmpe for deres egne Interesser uden Hensyn til det saakaldte f elles Samfund. Overklassen tager ikke Hensyn til Samfundet, naar den smider et Par Hundrede Tusinde Arbejdere paa Gaden.

Regeringen og D. s. F. havde n r ødelagt Forsvar, for Arbejdsm ndene, saa det er meget forst aeligt, at Arbejdsm ndene er vrede. Men alligevel burde de ikke have meldt sig ud af Sammenslutningen med alle andre Arbejdere. De burde være blevet i D. s. F. og gjort et Arbejde for at faa nye Folk i Ledelsen, der t r, kan og vil lære en Arbejdsk mp, som Arbejdernes Interesser forlanger det, og derefter have været med til at revidere de Forhold (forskellig L n for samme Arbejde, efter som det udføres af faglært eller ufaglært Arbejdskraft), der skaber en K ft imellem de saakaldte faglærte og de saakaldte ufaglærte Arbejdere. K ften er i Virkeligheden nu kunstig, idet Anvendelsen af Maskiner mer og mer udligner Forskellen i Arbejdskraft. Opretholdelsen af forskelligartede Lønninger og de mange unyttige L r aar medvirker til Bevarelse af denne K ft, som ogsaa Arbejdskøberne er interesseret i at bevare.

Forhaabentlig vil D. A. F. tage L -

re af os og rejse en alvorlig Kamp for „Lige Løn for lige Arbejde“. Da vil der komme en Dag, hvor Arbejderklassen ikke længere er delt efter forskellige L ninteresser, men kan samles om f elles Interesser i et virkeligt kampdygtigt „Samvirkende Forbund“.

En lille Sejr.

Vi meddelte i første Nummer af Bladet, at 2 af vore Medlemmer efter Lock-outen var blevet holdt ude fra en Arbejdsplads af Skruebr kkere.

Vore Medlemmer, støttet af Foreningen, henvendte sig til Oda Bauerfeldt og forlangte, at hun skulde tage Sagen op.

Den er senere ført frem til Voldgiftskendelse, og denne har helt givet vore Medlemmer Ret, idet den dømte Arbejdskøberen til at betale de to Kvinder en Erstatning for p af rt Arbejdsløshed af 75 Kr. til hver og til at tage dem i Arbejde igen.

Selv om Erstatningen er altfor lille, saa er selve Resultatet dog en Sejr for os og viser, at Kvinderne på ingen Maade behøver at finde sig i hvilken som helst Behandling. Naar man g r sin Pligt, skal man ogsaa kræve sin Ret.

Foreningsarbejdet

Arbejderkvinders Oplysningsforening.

Formænd: Inger Gamburg, Slotsgade 25, 1. Sal, N.

Trafics hver S gnedags Aften fra Kl. 6  7 , Lørdag undtagen.

Kasserer: Emilie Bøgh, Fredensgade 18, 5. Sal,  .

Trafics Hverdage fra 5  6 , undtagen Onsdag.

ROBERT FRANK:

Hvorledes begrænses B rnef dslerne?

4. Oplag. 11 14,000.

„Med et beundringsværdigt Mod nævner Forfatteren Tingene ved deres rette Navn og giver udmærkede Anvisninger på Metoderne til at begrænse B rnef dslerne. — Bogen anbefales på det bedste til Nutidens og Fremtidens Forældre.“

L ge Leunbach (Soc.-Dem.).

Faas i Bogladene eller mod Indsendelse af 1 Krone til NY TIDS FORLAG, H. Tavsgaardsgade 23, K bh. N.

2 Oplag. 4 7,000.

L GE LEUNBACH:

Kvinden og Forplantningen.

I Bogladene ell. m. Inds. af 35  r.

Arbejdende Kvinder!

Meld Jer som Medlem af den Forening, der kæmper for Jere Interesser. Udfyld nedenstående Kupon og indsend den i aaben Konvolut med 5  res Frimærke til Fru Inger Gamburg, Slotsgade 25  .

Undertegnede indmelder sig i »Arbejderkvinders Oplysningsforening«.

Navn:

Adresse:

Fagforening, Afdeling:

Arbejdsplads:

Tryk i Akts. Nørrebros Centraltrykkeri, Blagaardsgade 20, København N.